

EKONOMİDEKİ BÜYÜMENİN TÜRKİYE'NİN DIŞ POLİTİKASINA YANSIMALARI

Ülkelerin nasıl bir dış politika izledikleri çoğu zaman onların ekonomik yapılarıyla doğrudan ilişkilidir.

Ekonominin nasıl bir eğilim gösterdiği aynı zamanda ülkenin nasıl bir rota çizeceğini belirleyen etmenlerin başında gelir. Zaten dünyamıza baktığımızda uluslararası arenada yapılan zirvelerin, toplantıların, anlaşmaların etc. temelinde ekonomik pastadan daha fazla pay alma savaşı yatar.

Türkiye'nin ekonomisine baktığımızda hasseten son yıllarda göstermiş olduğu büyüme örneğin kredi notunun yatırım yapılabilir seviyesine çıkartılması, uluslararası platformda çok rahat hareket etme ve politikalar üretebilme olanağını sağlamıştır. Türkiye, son zamanlarda yakaladığı iki haneli büyüme ile en hızlı büyüyen ülkeler arasında yer aldı. Ekonomi, 2009 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 7,6 daralma göstermişti. Bu yılın aynı döneminde baz etkisinin de yardımıyla yüzde 10,3 büyüme meydana geldi. Türkiye, bu büyüme oranıyla yüzde 1,9 olan AB ve yüzde 2,8 düzeyindeki OECD ortalamalarının çok üzerine çıktı. İkinci çeyrek büyüme rakamlarını açıklayan ülkeler arasında, Singapur yüzde 19,3 ile ilk sırada yer aldı. Onu, yüzde 12,5 ile Tayvan izledi. Türkiye, yüzde 10,3 ile üçüncü sıraya yerleşti. Üstelik bu başarıyı Türkiye medyanın ve muhalefetin sabah akşam felaket tellallığına rağmen yakalaması manidardır. Hemen yanımızdaki Yunanistan'ın düştüğü durum ve ancak AB yardımlarıyla ayakta durmaya çalışması bizim başarıyı zannedersen daha anlamlı kılıyor.

ÜLKELERİN BÜYÜME ORANLARI*			
Ülke	Büyüme (%)	Ülke	Büyüme (%)
Singapur	19,3	Almanya	3,7
Tayvan	12,5	ABD	3,0
Türkiye	10,3	Japonya	1,9
Çin	10,3	Franca	1,7
Malezya	9,5	İngiltere	1,7
Hindistan	8,8	İspanya	-0,1
Güney Kore	7,2	Yunanistan	-3,5

Kaynak: Eurostat ve OECD, (*) 2010 İkinci çeyrek

Bu oran, Türkiye ekonomisinin küresel krizden çıkış sürecinde dünyada en hızlı büyüyen ekonomilerden birisi olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'nin krizden sonra hızlı bir şekilde toparlanmasının pek çok göstergede yansıma bulduğunu, Türkiye'nin bu yıl Cumhuriyet tarihinde ilk defa iç piyasada 10 yıllık vadeyle borçlandığı düşünülürse bu durumun devamı tamamen iç politikadaki atılacak sağlam adımlara ve daha önemlisi siyasi istikrara bağlıdır. Geçmiş yıllara baktığımızda siyasette yaşanan çalkantılar, kısa vadeli koalisyon hükümetleri, uygulanan seçim ekonomileri Türkiye'yi büyük bir çıkmaza sokmuş tarihimizdeki en büyük ekonomik krizlerden birini yaşattır. Oysa istikrarın sağlanmasıyla birlikte Türkiye'de 2002'den beri yaşanan kesintisiz büyüme ve uzun vadeli ekonomik adımlar, kişi başı

gelir 3.500 (2002) dolardan 10 bin dolara yükselmesiyle neticelenmiştir. (2008). . İşte son yıllarda hem enflasyonun hem de reel faiz oranlarının tek haneli rakamlara düşürülmüş olması gelir dağılımını daha adaletli bir hal almasını sağlamıştır. Gerçekten de 2001 yılında faiz harcamalarının GSMH'dan aldığı pay % 15'in üzerinde iken bu oran, 2006-2009 arasında % 5-6 bandına gerilemiştir.

Türkiye'nin ekonomisindeki bütün bu olumlu gelişmelerin dış politikasına yansımaya gelince ,kendine güveni artan ve ayakları üzerinde sağlam basabilen bir ülke olarak Türkiye daha üretken bir politika izleyebilmektedir.Kamunun büyük bir desteğiyle neredeyse yarısının oyuyla başa geçen iktidar bu güvenle dış politikada da daha kararlı olmasına olanak sağlamıştır.

Bunun en somut örneğini eylül ayı içerisinde toplanan türk dili konuşan devlet başkanları zirvesini verebiliriz.Sekreteryasının Istanbul'da olduğu ve Kazakistan ,Türkiye,Kırgızistan ,Azerbeycan ve Türkmenistan devlet başkanlarının katıldığı zirvenin en önemli kararı Isbirliği Konseyinin kurulması oldu.

Bu ülkeleri birbirine daha çok yaklaştıracak bölgemiz ve bu coğrafyada yaşayan halklara da her bakımdan yarar sağlayacak olan bu Konsey, bir taraftan da ülkelerimiz ve halklarımızı birbirine daha sıkı kenetleyecek işbirliği imkanları yaratırken, diğer yandan ortaya çıkacak sinerjiden bölgemizin barış, istikrar, huzur ve refahını artırması bekleniyor. Türk Cumhuriyetleri arasında geliştirilen kapsamlı işbirliği ve dayanışma, Avrasya coğrafyasında barış ve istikrarı hedefleyen benzer mekanizmaları tamamlayıcı nitelik taşımaktadır.

Türkiye'nin özellikle en büyük kapasiteye sahip olan Kazakistan ile olan yatırımlarına göz atacak olur isek, Kazakistan'daki Türk şirketlerinin sayısının 300 kadar olduğunu görüyoruz. Ancak yatırımların büyük bir kısmını büyük şirketler yapmaktadır. Türk yatırımlarının toplamı 2 milyar dolara yaklaşmış durumda. Türkiye için büyük bir rakam. Ancak ABD'nin bu ülkede yaptığı 60-65 milyar dolarlık yatırım dikkate alındığında Türk yatırımlarının hala ne kadar yetersiz olduğunu görmek zor olmayacaktır. Özellikle enerji alanında Türk şirketlerinin yatırım eksikliği gözlenmektedir.Bu sektöre girilebildiği takdirde Türkiye farklı bir konumda olacaktır. Buna karşın inşaat alanında Türk şirketler ciddi manada dikkati çekmektedir. Örneğin Astana'daki havaalanı,üniversite gibi bir çok projeye Türk şirketleri imza attı. Ayrıca tüketim mallarında da Türk ürünlerinin genişleyen bir pazarı var.Gelecekte ilişkilerin seyri böyle devam etmesi halinde bu yatırımların daha da artacağı ve iki ülkenin daha çok birbirine yakınlaşacağı muhakkak.

Öte yandan tüm alehte olan lobi faaliyetlerine rağmen Amerikan'ın Türkiye'deki mevcut yönetime desteği ve güveni,bölgenin istikrarı için çok önemli bir actor olarak görmesi hiç şüphesiz son yıllarda Türkiye'nin daha aktif bir dış politika yürütmesine ve ekonomideki başarılarına bağlayabiliriz.Başta Ortadoğu ülkeleri olmak üzere Türkiye'nin yakın komşuları ve hassaten Rusya ile olan yakın işbirliğini de yine aynı bağlamda değerlendirmek mümkün.

Ortadoğu'nun Türkiye için önemi ayrıdır. Bu bölgeyle sağlanacak iyi ilişkiler Türkiye'yi dünyada daha iyi bir konuma taşıyacağı muhakkak.Bu bağlamda 'Ortadoğu Ortak Pazarına'doğru somut adımlar atıldı.ekonomik büyümeyle birlikte gelen hareketlilik ,sınırların açılması,vizelerin kaldırılmasıyla birlikte katlanarak artmıştır.

Türkiye'nin İsrail'in politikalarını belkide ilk defa net bir şekilde eleştirmesi bölgedeki diğer ülkeler tarafından takdirle karşılanmış ve son zamanlardaki bu yakınlaşmayı perçinlemiştir.Bu durum sadece Türkiye açısından değil aynı zamanda bölgede sıkışıp kalan başta Suriye olmak üzere Lübnan ,Ürdün,İrak ve İran için de çok yararlı olmuş bu ülkelerin nefes almasına olanak tanımıştır.Bu durum Türkiye'nin politikalarında eksen kayması olarak değerlendirilmiş ve statikocular tarafından eleştirilmiştir.Oysa bu bir eksen kayması değil belki de eksenin yerine oturması şeklinde değerlendirilebilir. Bölge ülkelerle yapılan 'stratejik işbirliği ve ortaklık anlaşmaları' Türkiye'nin ekonomik ve siyasi olarak toparlanmasının bir tezahürüdür.İstikrarın devamı durumunda bu bölgedeki Türkiye'nin rolü daha da önem kazanacaktır.Güvenlik zaafiyetinin aşılması ve bölgenin barışa ve huzura kavuşması için belki de bu tek umuttur.

Rusya-Türkiye ilişkilerine bir göz atacak olursak burada da alışılmışın dışında bir tabloyla karşılaşırız. İki ülkenin yeni dönemde tarihsel rekabete dayanan ilişki anlayışından yavaş-yavaş sıyrılarak çok boyutlu bir işbirliği sürecine girdiğini söylemek mümkündür. Başkan Putin'in Aralık 2004-deki Ankara ziyareti sırasında taraflar arasında derinleştirilmiş çok boyutlu işbirliği çerçeve anlaşması imzalanması da bunun en önemli göstergesi olarak görülebilir. İki ülke arasında tarım ürünlerinde gümrük kapılarında yaşanan kısa süreli kriz ekonomiyi nasıl ciddi manada negatif olarak etkilediği görülmüştür. Bu da aslında her iki ülkenin birbirine ne kadar muhtaç olduğu ve geldikleri ticaret hacminin büyüklüğünün en güzel göstergesidir. Bu yakınlaşma 21. yüzyıldaki Rusya-Türkiye ilişkilerinin temel dinamiğini oluşturacağını bekleyebiliriz. Yeni dönem 21. yüzyılda küresel egemenlik mücadelesinin temel çatışma alanı olma niteliğini sürdüren Avrasya coğrafyasındaki ülkelerin bu süreçte kendi konumlarını yeniden değerlendirmesi sürecidir. Bu geniş coğrafyanın iki kilit ülkesi konumundaki Rusya ve Türkiye'nin karşılıklı ilişkileri ve stratejik tercihleri Avrasya'nın gelecekteki kaderinin belirlenmesinde en önemli gelişmelerden biri olacaktır.

Son olarak Türkiye'nin Balkan ülkeleriyle olan ilişkilerine kısaca değinecek olursak bu ülkelerle de aynı şekilde her alanda büyük mesafeler kaydedildiğini görebiliriz. Balkanlar stratejik öneme sahiptir. Türkiye'nin Avrupaya açılan kapısıdır. Son dönemlerde dış siyasette yaşadığımız sıkıntıların büyük bir kısmı da Yunanistan gibi Balkan ülkeleriyle olmuştur. Bu yüzden Balkan ülkelerinde meydana gelebilecek siyasi değişimler ve ideolojik gelişmeler, bu ülkelerde Müslüman-Türk azınlıklara karşı yapılan uygulamalar Türkiye'yi birinci dereceden ilgilendirmektedir.

Balkan ülkeleri hem ekonomik hem de siyasi açıdan önemlidir. Balkan ülkelerinin Türkiye'nin dış ticaretinde önemli bir yeri vardır. Özellikle bu ülkelerin AB'ye katılmasının ardından bu önem daha da artmıştır. Bu ülkelerle yapılan ekonomik iş birliği anlaşmaları, enerjiden telekomünikasyona kadar çok çeşitli alanlarda yapılan ortak yatırımlar, Balkan ülkelerini Türkiye'nin ticari ortağı haline getirmiştir.

Türkiye, Balkanlar'ın bu öneminin farkında olarak Güneydoğu Avrupa Ülkeleri (GDAÜ) İş Birliği Süreci ve Güneydoğu Avrupa Çok Uluslu Barış Gücü (GAÇBG) gibi önemli girişimlerin hayata geçirilmesinde önemli rol oynamıştır. Bu sayede bölgede kalıcı bir barışın sağlanmasını arzulamaktadır. Yine bu amaçla Güneydoğu Avrupa İstikrar Paketi (İP) ve Güneydoğu Avrupa İş Birliği Girişimi (SECI) gibi platformlarda aktif olarak çalışmalar yürütmektedir.

Sonuç olarak iç dış borçlarla boğuşmak durumunda kalmayan ,ekonomik krizlerle ve felaket seneryolarıyla yatıp kalkmayan tam tersine G-20 ülkeleri arasında en hızlı büyümeye sahip bir ülke değerlendirebildiği ölçüde Türkiye gerçek kimliğine bürünecektir. Aslında bu durum sadece Türkiye için değil aynı zamanda başta ortadoğu ve Orta Asya olmak üzere bütün dünya için bir kazanç olacaktır. Üzerimizdeki ağır yük kalktıkça bu fırsatları daha iyi değerlendirebilecek ve geleceğe daha ümitle bakabileceğiz.

Әдебиеттер:

1. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu
2. Eurostat ve OECD
3. Türkiye Ortadoğu İlişkileri 'Doç.Dr.Kemal İnan'
4. Bilimsel Araştırmalar vakfı
5. Türk Dış Politikası 'İletişim yayımları'
6. Türk siyasi tarihi Prof.Dr. Fahir Armaoğlu'
7. Zaman gazetesi

Түйін

Бұл мақалада Түркияның экономикасы мен сыртқы саясатының арасындағы байланыс қарастырылады. Әсіресе экономиканың өсуі елдің сыртқы саясатына ықпалы турасында айтылады. Түркияның сыртқы саясатында болған оң өзгерістердің көрші елдерге тигізер ықпалы сөз болады.

Resume

This paper examines the link between economy and foreign policy. Especially emphasize on the growth in Turkish economy and how this growth and development has affected Turkish foreign policy. In this essay we stressed on rapid change in Turkish foreign policy for its generally neighbor countries.

Özet

Bu makalede Türkiye ekonomisi ile dış politikası arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bilhassa ekonomik gelişmelerin ülkenin dış politikasına olan etkileri dile getirilmiştir. Türkiye'nin dış politikasında gerçekleşen hızlı değişimlerin komşu ülkelere olan nüfuzu incelenmiştir.

Білімділіктің ең басты факторы туған тілінде сөйлеу мен оны сыйлаудан басталады.

Г.Гегель
